Skatteadministrationen i Finland och Norge

Av org dir B-Å Printz

I en artikel i SN 1974 nr 3 lämnades en översiktlig redogörelse för det skatteadministrativa systemet i Danmark. Nu följer motsvarande presentation av förhållandena i Finland och Norge. Framställningen bygger delvis på uppgifter som inhämtats vid studiebesök hos skattemyndigheterna i respektive länder.

Finland

Staten svarar för såväl uppbörd som taxering. Den centrala ledningen av uppbörds- och taxeringsarbetet utövas av skattestyrelsen som motsvarar RSV i Sverige. På regional nivå handhas arbetet av 11 länsskattebyråer. Lokalt bedrivs uppbörds- och taxeringsarbetet av 215 skattebyråer. Skattebyråns tjänstemän svarar för uppbörd och för granskning av deklarationer till ledning för taxeringen i första instans.

Preliminärskatteförfarandet

Preliminär skatt erläggs i form av förskottsinnehållning (preliminär A-skatt) eller förskottsbetalning (preliminär B-skatt). Arbetsgivare är skyldig verkställa skatteavdrag (förskottsinnehållning) på den lön han utbetalar enligt den tabell, som angetts i löntagarens skattebok. Tabellverket är uppbyggt med den kommunala utdebiteringen som grund och med små intervaller mellan avdragsgränserna. Härigenom blir tabellerna mycket omfångsrika.

Avdrag för preliminär skatt verkställs på lön, pension och vissa livräntor samt på utdelningar och vissa slag av räntor. Observeras bör att inkomst av ränta på bankmedel ej är skattepliktig inkomst för fysiska personer och dödsbon.

Som lön betraktas bl a upphovsmannaarvode för böcker, tidningar, tidskrifter eller andra publikationer. Däremot anses inte ersättningar för nyttjande av patent och dylikt (royalties) som lön. Detta innebär att royalties, som författare uppbär, medför skatteavdrag medan en uppfinnare för betala B-skatt för sina royalties.

På lön som inte utbetalas regelbundet eller som utgår för bisyssla eller tillfälligt arbete sker skatteavdrag med viss procentsats, som ej får överstiga 50. Sådant skatteavdrag görs inte om lönen understiger 20 mark. För lönebelopp på 20–50 mark är procentsatsen 10, för 50–100 mark 20 och när lönebeloppet

Open access från www.skattenytt.se, 2026-11-26 22:02:54

överstiger 100 mark blir procentsatsen 30. I fråga om utdelningar är procentsatsen 15 upp till 500 mark och 30 % på överskjutande del.

Uppbörd av förskottsinnehållen skatt sker så att arbetsgivare på posten inköper s k skattemärken för samma belopp som innehållits i skatt. Arbetsgivarna klistrar sedan in skattemärkena i löntagarens skattebok, varvid även lönebeloppet anges. Varje skattskyldig erhåller sin skattebok från skattebyrån vid inkomstårets början. Den skattskyldige insänder skatteboken tillsammans med deklarationen.

Förskottsbetalning av källskatt (preliminär B-skatt) erläggs genom månatliga delbetalningar enligt debetsedel.

Den årliga taxeringen

Skyldigheten att lämna deklaration (skattedeklaration) har alla som under inkomståret (skatteåret) uppburit skattepliktig inkomst eller vid utgången av inkomståret äger skattepliktig förmögenhet. Löntagare och med dem likställda personer lämnar sin deklaration under januari månad taxeringsåret till skattenämnden i hemortskommunen. Skattskyldiga med inkomst av gårdsbruk (jordbruk) och näringsverksamhet (rörelse och liknande) lämnar sina deklarationer senast den 1 mars eller 1 april, beroende på om det är fråga om små eller stora företag. Anstånd kan som regel erhållas till den 15 maj.

Beskattningsarbetet börjar omedelbart efter det att deklarationerna inkommit till skattebyråerna och skall avslutas inom tid som fastställts av finansministeriet, som regel före utgången av oktober månad.

En skattebyrå omfattar en eller flera kommuner. I varje kommun finns en skattenämnd som fastställer inkomsten och förmögenheten samt bestämmer de avdrag som skall göras från totalbeloppet av den skattskyldiges inkomst och förmögenhet. Ordförande i skattenämnd är alltid skattebyråns chef. De övriga ledamöterna i nämnden är förtroendemän (lekmän).

Granskningen av deklarationerna (skatteberedningen) utförs av tjänstemän vid skattebyrån.

Vid skatteberedningen granskas deklarationer och skatteböcker och görs de ändringar, som betingas av bestämmelser, anvisningar, kontrolluppgifter och övriga omständigheter som skattebyrån känner till. Då skatteberedningen är slutförd överförs granskade uppgifter till s k mark-sensing-kort genom streckmarkering. Genom ADB erhålls härefter för varje skattskyldig en skatteuträkning.

Skatteuträkningen och deklarationen med övriga bilagor behandlas i skattenämnden som fattar besluten om taxering.

Debitering av slutlig skatt

Skattebok och övriga bevis rörande verkställda skatteavdrag skall fogas vid deklarationen för att skatteavdragen skall beaktas vid debitering av slutlig

Open access från www.skattenytt.se, 2026-11-26 22:02:54

skatt. Däremot avräknas automatiskt mot slutlig skatt de belopp som debiteras på förskottsdebetsedel (preliminär B-skatt).

Skattedebiteringen sker maskinellt genom ADB under september och oktober månader. Samtidigt härmed upprättas skattelängder. De olika skatterna (statlig skatt, kommunalskatt o s v) överensstämmer i stort med svenska förhållanden. Debetsedlarna översänds i slutet av oktober till de skattskyldiga. Den kvarstående skattens första delbetalning erläggs senast den 10 december under det att återbetalning av överskjutande skatt sker strax före jul genom länsstyrelsens försorg.

ADB i beskattningen

Skattestyrelsen har i samråd med Statens datamaskincentral (motsvarighet till DAFA i Sverige) utformat ett relativt enkelt ADB-system avseende den direkta skatten. ADB-systemet är helt regionalt och körs på Statens datamaskincentrals regionala datorer. F n utförs körningar på 4 anläggningar. Antalet anläggningar har successivt minskat de senaste åren. I uppbördsarbetet kan ADB p g a källskattesystemets uppbyggnad endast användas i ringa utsträckning. Uppgift om skattebelopp enligt skattebok registreras på s k mark-sensing-kort hos de lokala skattebyråerna. Korten konverteras på de regionala datacentralerna och beloppen lagras – efter kontrolläsning på skattebyråerna – på magnetband. Allt eftersom deklarationerna färdiggranskas registreras uppgifterna från dessa på mark-sensing-kort av särskild personal på skattebyråerna. Korten konverteras till magnetband och taxeringslängder framställs. Längderna kontrolläses av skattebyrån och ändringar aviseras med rättelsekort. Debiteringen av slutlig skatt och avräkningen av preliminär skatt sker helt maskinellt.

ADB-system finns även för personregistrering inom beskattningsområdet, för debitering av preliminär skatt, för bokföring av B-skatt och kvarstående skatt, för fastighetstaxering, för skogsvårdsavgifter samt för prövningsnämndsärenden (omdebitering).

Norge

Organisation

Högsta organ för skatteväsendet i Norge är Riksskattestyret. Dess arbetsuppgifter är främst att utfärda riktlinjer för regionala och lokala organ i skatteförvaltningen samt att såsom högsta instans avgöra vissa besvär över taxeringar. Chef för Riksskattestyret är skattedirektören som svarar för den direkta ledningen av centralorganets arbete.

På regionalplanet finns fylkeskattestyret som dels har att utöva tillsyn och kontroll över den lokala skatteförvaltningen och dels svarar för administra-

Open access från www.skattenytt.se, 2026-11-26 22:02:54

tionen av mervärdeskatten. Myndigheten har också ett administrativt ansvar för fylkets taxerings- och folkregisterkontor. I fylkeskattestyret prövas besvär över beslut som fattats av Overligningsnemnda (se nedan). Inom denna myndighet utförs också revisionsarbete. Antalet revisionsbefattningar uppgick 1973 till omkring 525 st. Det totala antalet anställda uppgår till omkring 1 100.

Lokalt finns fyra organ som bör redovisas i detta sammanhang. Taxeringsbesluten i första instans fattas av ligningsnemnden, som också handlägger besvär över de beslut man fattat i en första omgång. Medlemmarna i nämnden väljs av kommunfullmäktig. Besvär över ligningsnemnd behandlas av en overligningsnemnd, som också utses av kommunfullmäktig. All granskning av deklarationer och övrigt underlag för taxeringen utförs inom de kommunala ligningskontoren, som utöver denna uppgift även svarar för folkbokföringen och administrationen av preliminärskatteförfarandet. Totalt finns omkring 440 ligningskontor (en per kommun). Antalet befattningshavare uppgår till omkring 4 200. Det fjärde organet som bör omnämnas är kommunekasseren, vilken bl a utför indrivning av skatter och dessutom handhar uppbörden av källskatt från arbetsgivarna liksom arbetsgivaravgifterna.

Preliminärskatteförfarandet

Källskattesystemets grundlag har stora likheter med det svenska. Emellertid finns intressanta skillnader, som skall belysas i det följande. Varje skattebetalare skall senast den 15 december för ett nytt inkomstår få en debetsedel (skattekort). Sedlarna är av tre slag, nämligen tabellkort, presentkort och frikort. Tabellkortet innehåller uppgift om vilken källskattetabell som skall tillämpas samt vilken procentsats som skall läggas till grund för skatteavdrag på biinkomster. I Norge har man sålunda individuellt beräknad uttagsprocent för extrainkomsterna. Procentkort används för de fall då man bedömer att ett uttag efter en genomsnittlig procentsats ger bättre precision än vad ett tabellavdrag skulle göra. Detta används – liksom i Sverige – för skattskyldiga med mera betydande avdrag för intäkternas förvärvande. Frikort slutligen utfärdas för skattskyldiga som såvitt man kan bedöma inte kommer att få någon beskattningsbar inkomst. Det norska källskattesystemet kännetecknas av en strävan att nå en hög precision i uttaget vid källan. Detta präglar också de administrativa rutinerna. Inför varje nytt inkomstår görs sålunda en prövning av tabelltillhörighet och lämplig procent för varje skattebetalare. Rent praktiskt går detta till så att datasystemet producerar ett förslag på basis av den senaste taxeringen (parallell till preliminärskatteförteckningen hos oss). Ligningskontoren får ett kort med denna information för i princip varje skattskyldig, varefter myndigheten granskar det maskinellt framräknade förslaget och vidtar erforderliga ändringar. Antalet jämkningar av preliminärskatt under inkomståret är betydligt större i Norge än i Sverige.

Motsvarigheten till B-skatt (forskottskatt) debiteras liksom här på grundval

Open access från www.skattenytt.se, 2026-11-26 22:02:54

av den sist kända debiteringen men erläggs under 4 terminer. I sammanhanget bör påpekas, att aktiebolag, sparbanker, ömsesidiga försäkringsbolag m fl inte omfattas av denna preliminärskatt. Skatten för dessa betalas i efterskott i 4 rater med början 15 september under taxeringsåret och med sista betalning 15 april året därpå.

Skatteuppbörd sker sex gånger om året. Av särskilt intresse är att man föreskrivit att arbetsgivaren är skyldig att hantera källskattemedlen separat genom t ex insättning på bank eller liknande. Själva skatteredovisningen kan ske efter tre olika metoder, normal, summarisk och skärpt. De förstnämnda svarar mot de svenska, den sista innebär att skattemyndigheten har föreskrivit tätare redovisning än varannan månad, vilket kan ske för arbetsgivare med betalningssvårigheter.

Den årliga taxeringen

All granskning av självdeklaration utförs genom de kommunala ligningskontoren, vars tjänstemän är föredragande i ligningsnemnderna. Arbetet i första instans pågår fram till hösten efter inkomståret, något olika mellan kommunerna. Deklarationstidpunkten för löntagaren är normalt i februari. Om arbetsförloppet kan man konstatera att strävan är att snabbt efter det att deklarationerna lämnats behandla det stora flertalet enkla deklarationer. Från ligningskontoret i Oslo har inhämtats att man där – med en insats av all tillgänglig personal – behandlat omkring 1/3 av hela deklarationsmaterialet inom en tvåveckorsperiod. Det bör då hållas i minnet att denna genomgång endast gäller de okomplicerade deklarationerna. Beträffande ändringsfrekvens i allmänhet i deklarationsmaterialet för Oslos del har angetts 20 %, vilket är väsentligt lägre än vad som betraktas som normalt i Sverige. Siffran för Oslos del har påverkats av att man ofta underlåter att korrigera bagatellfel. Ligningsnemnden fattar beslut om eftertaxering, vilket kan ske tio år bakåt i tiden. Beslut om skattetillägg tas däremot av ligningskontoret. Ligningsnemnden behandlar långt ifrån alla taxeringar. För Oslos del angavs, att nämndeärendena utgjorde omkring 5 % av det totala deklarationsmaterialet. Beträffande utbildning av granskningspersonal kan nämnas att man har en tvåårig kurs som varvas med tjänstgöring och som i princip varje granskare skall genomgå inom loppet av en fyraårsperiod. Rekrytering till tjänsterna som granskare sker normalt från handelsgymnasium eller motsvarande.

För rörelser och motsvarande har man en mera omfattande uppgiftsplikt än i Sverige genom detaljrika deklarationsbilagor för skilda branscher. Bilagorna är ett bra underlag för granskningen.

Debitering av slutlig skatt

Så snart taxeringen avslutats sker debitering av slutlig skatt. Genom att taxeringen avslutas vid olika tidpunkter kommer även debitering av den slut-

Open access från www.skattenytt.se, 2026-11-26 22:02:54

liga skatten att ske vid olika tidpunkter inom loppet av en dryg månad under förhösten, varvid överskjutande preliminär skatt återbetalas.

Uppbörd av kvarstående skatt sker utan medverkan från arbetsgivarens sida. Kvarskatten skall betalas inom tre veckor efter det att debetsedeln gått ut om beloppet understiger 500 kronor och i två omgångar om beloppet är högre. Det andra betalningstillfället infaller 3 månader efter det att debetsedeln distribuerats.

ADB i beskattningen

Kommunerna har tillsammans 10 regionala datacentraler (interkommunale datasentraler). Vid dessa sker efter inkomstårets utgång bl a registrering (oftast på hålkort) av uppbördsdata från kommunekasserernas kontokort och registrering av löne- och skatteavdragsdata från av arbetsgivarna insända kontrolluppgifter. Vidare utförs på de kommunala datacentralerna konvertering av registrerade data, bearbetningar och utskrifter avseende uppbördsdata samt utskrift av flertalet handlingar avseende taxering och slutavräkning. Sistnämnda utskrifter sker från magnetband framställda av beskattningsväsendets statliga datacental i Oslo (se nedan). De kommunala datorerna är av samma fabrikat, vilket möjliggjort viss gemensam systemutveckling, trots att de olika kommunala datacentralerna i princip är fristående från varandra. På de kommunala datacentralerna utförs även ADB-bearbetningar avseende övriga kommunala uppgifter samt för det privata näringslivet.

Under Skattedirektören lyder "Datasentret för beskattningsvesendet". Datasentret har en dator avsedd för centrala bearbetningar av bl a taxering, slutavräkning och debitering av preliminär skatt. Registrering av taxerings- och även vissa preliminärskattedata sker med handskrift på optiskt läsbara blanketter. Den optiska läsningen utförs centralt vid datasenteret i Oslo där även vissa utskrifter framställs avseende taxering och slutavräkning. Flertalet utskrifter sker dock på de kommunala datacentralerna från magnetband framställda på datasenteret. De må framhållas att p g a osäkerheten i registreringsmetoden taxeringslängderna i sin helhet kontrolläses på ligningskontoren.

På datasenteret körs också ett centralt ADB-system avseende mervärdeskatten. Vidare sker där uppdatering av ligningskontorens folkregister.

Open access från www.skattenytt.se, 2026-11-26 22:02:54